

เรื่อง ตำนานบ่อสามแสน: บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ที่ยังมีลมหายใจ

รายละเอียด

ตำนานบ่อสามแสน: บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ที่ยังมีลมหายใจ

ลึกเข้าไปในเขตอรัญญิกของเมืองโบราณกำแพงเพชร ท่ามกลางแนวต้นไม้ใหญ่และซากวัดร้าง มีบ่อน้ำโบราณแห่งหนึ่งซ่อนตัวอยู่เงียบๆ คนกำแพงเพชรเรียกที่นี่ต่อกันมาหลายชั่วอายุคนว่า “บ่อสามแสน” เมื่อยืนมองลงไป ในบ่อลึกสีดำที่ขุดเจาะลงไปในพื้นที่ดินแข็ง เราจะรู้สึกเหมือนกำลังมองย้อนกลับไปในอดีตที่ลึกเกินกว่าจะหยั่งถึง บ่อแห่งนี้มีรูปร่างสี่เหลี่ยมขนาดกว้างประมาณ 9 เมตร ยาวกว่า 16 เมตร และลึกลงไปเกือบ 6 เมตร ผืนน้ำทั้ง 4 ด้านคือศิลาแลงธรรมชาติแท้ๆ ราวกับมีใครมาขุดโลกให้กลายเป็นอ่างหินขนาดยักษ์ จากแหล่งขุดหิน สู่หัวใจของวัดป่า ในทางโบราณคดีเชื่อว่า เดิมทีที่นี่ไม่ใช่บ่อน้ำ แต่เป็นแหล่งขุดศิลาแลงเพื่อนำไปสร้างวัดและกำแพงเมือง เมื่อขุดลึกลงไปเรื่อย ๆ จนถึงชั้นน้ำใต้ดิน น้ำจึงค่อยๆ ซึมขึ้นมาจนกลายเป็นบ่อน้ำสำคัญของ “วัดอวาสใหญ่” ศูนย์กลางของเขตอรัญญิกหรือวัดป่าในสมัยนั้น หากย้อนเวลากลับไปราว 400-500 ปีก่อน พื้นที่ตรงนี้คงไม่ได้เงียบเหงาอย่างที่เราเห็น แต่อาจเต็มไปด้วยเสียงระฆัง ควณไฟจากโรงครัว และภาพผู้คนที่หอบน้ำจากบ่อสามแสนไปใช้ในชีวิตประจำวัน หลักฐานที่ยืนยันความรุ่งเรืองนี้คือการขุดพบเครื่องลายครามจีนราชวงศ์หมิง ซึ่งระบุรัชศก “หลงจิ่ง” (พุทธศตวรรษที่ 22) ทำให้เรามั่นใจว่าบ่อแห่งนี้พยุ่งชีวิตผู้คนมานานหลายศตวรรษ หยดน้ำที่ไม่เคยเหือดแห้ง สิ่งที่น่าประหลาดใจที่สุดคือ “น้ำในบ่อไม่เคยแห้ง” เรื่องนี้มีบันทึกยืนยันจากพระมหากษัตริย์ถึง 2 พระองค์: พ.ศ. 2449: รัชกาลที่ 5 ทรงบันทึกไว้ใน “เสด็จประพาสต้นครั้งที่ 2” ว่าเป็นบ่อที่ขุดลงไปในพื้นที่ดินแข็งเหมือนอ่างศิลา ไม่มีรอยก่อก และมีน้ำบริบูรณ์ใช้ได้อยู่จนบัดนั้น พ.ศ. 2450: รัชกาลที่ 6 ทรงบันทึกใน “เที่ยวเมืองพระร่วง” ว่าเป็นบ่อน้ำที่เห็นว่ามีน้ำเต็มบ่อและมีพระสงฆ์อยู่มาก

ตำนานแห่งความอยู่รอด

คนรุ่นเก่าเล่าสืบต่อกันมาว่า “ต่อให้คนสามแสนคนใช้น้ำ น้ำก็ไม่หมดวันหมด” ในยามสงครามที่ผู้คนต้องหนีตายมาหลบในป่าอรัญญิก น้ำจากบ่อนี้เองที่เป็นสิ่งเดียวที่ช่วยให้ทุกคนรอดชีวิต จนเกิดความเชื่อลึกลับว่าได้บ่ออาจมีทองแดงโบราณเชื่อมกับแม่น้ำปิง แม้การขุดสำรวจจะไม่พบระบบท่อใดๆ แต่คำตอบที่จริงแท้กลับนำอัศจรรย์กว่า นั่นคือธรรมชาติของชั้นน้ำใต้ดินที่ไหลเวียนหล่อเลี้ยงที่นี่มาตลอดกาล น้ำศักดิ์สิทธิ์ของแผ่นดิน จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ความสำคัญของบ่อสามแสนไม่เคยลดน้อยลง ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา บ่อแห่งนี้ได้รับเลือกให้เป็นแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ประจำจังหวัด และใช้ในพระราชพิธีสำคัญหลายครั้ง รวมถึงพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พ.ศ. 2562 บ่อสามแสนจึงไม่ใช่แค่โบราณสถานที่ยาวแล้ว แต่คือสถานที่ที่อดีตกับปัจจุบันยืนอยู่ในจุดเดียวกัน เป็นหยดน้ำที่คอยหล่อเลี้ยงพระสงฆ์ในวันวาน และยังคงหล่อเลี้ยง “ความศักดิ์สิทธิ์ของแผ่นดิน” มาจนถึงวันนี้ไม่ใช่เพราะปาฏิหาริย์ที่ทำให้ที่นี่ดูขลัง แต่เป็นเพราะกาลเวลาหลายร้อยปี... ไม่เคยพรากความหมายไปจากบ่อน้ำแห่งนี้ได้เลย

แล้วคุณคิดว่าน้ำในบ่อมาจากไหน เพราะเหตุใดถึงไม่มีวันเหือดแห้งแม้ให้คนสามแสนมาใช้?

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พิกัด: บ่อสามแสน (วัดอวาสใหญ่)

แผนที่: <https://maps.app.goo.gl/BkrZ3Rkw6FmgxoEA>

เรียบเรียงโดย: สำนักข่าวกาชาว

หมายเหตุ: บทความนี้จัดทำขึ้นเพื่อการนำเสนอข้อมูลเชิงสารคดีและเกร็ดความรู้ทั่วไป โดยมีการเรียบเรียงเนื้อหาให้อ่านง่ายและเสริมบรรยากาศการเล่าเรื่องในบางส่วน ข้อมูลอ้างอิงมาจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ งานศึกษาทางโบราณคดี และแหล่งข้อมูลสาธารณะ อย่างไรก็ตาม บางประเด็นยังเป็นข้อสันนิษฐานหรืออยู่ระหว่างการตีความทางวิชาการ โปรดใช้วิจารณญาณในการอ่าน และตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมหากต้องการนำไปใช้อ้างอิงในเชิงวิชาการ

คำสำคัญ : บ่อสามแสน วัดอวาสใหญ่ บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ตำนานเมืองเก่า กำแพงเพชร

ที่มา : สำนักข่าวกาชาว

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2026-07-15

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2412&code_db=610001&code_type=01